1 Základy

Nesnáším teoretizování o programování, takže možná proto, ale zdá se mi, že v předmětu vyučoval něco moc podrobně, takže tady budou jen informace, které se budu učit na zkoušku (nejde si pamatovat všechno, tak proč bych to sem psal).

Softwarové inženýrství je oblast počítačové vědy, která se zabývá vytvářením softwarových systémů, které musejí tvořit týmy. Velmi se liší od klasického inženýrství.

Softwarový systém je systém softwarových komponent (propojená kolekce). Je součástí informačního systému (ten obsahuje i papírování).

Software je modelem reality, vývoj SW systémů je tedy hlavně modelování.

Softwarový projekt je plánovaná činnost k dodání SW produktu nebo služeb.

2 Životní cyklus vývoje software

Životní cyklus vývoje software je model procesu tvorby SW systému, definuje postup ve fázích:

1. *Phasing-in* – postupné zavádění produktu (do doby nasazení)
2. *Phasing-out* – postupné vyřazování produktu (od doby nasazení)

Fáze životního cyklu vývoje software:

1. *Analýza požadavků*
2. *Návrh systému*
3. *Implementace*
4. *Integrace a nasazení*
5. *Provoz a údržba*

X *Ověřování správnosti a testování* – je v každé části

Ověření správnosti software:

1. *Validace* – ověření splnění funkčních požadavků
2. *Verifikace* – ověření dodržení specifikace
3. *Testování* – nalezení chyb
4. *Ladění* – odstranění chyb

Typy testování:

1. *Shora dolů* – užití stubs (náhražky podprogramů)
2. *Zdola nahoru* – užití drivers (práce navíc, nadřazené prvky)

1. *Black box* – ze specifikace, test funkčnosti
2. *White box* – z implementace, test kódu

Údržba kódu

1. *Opravná* – odstranění chyb
2. *Adaptivní* – přizpůsobení změnám prostředí
3. *Vylepšovací* – rozvoj, nové funkce

Model Vodopád:

- Nejstarší, zavedl systematičnost.
- Fáze může začít až po skončení předchozí.
- Plná dokumentace fáze.
- Zpětnou vazbou lze promítnout změny zpět.

Model Vylepšený vodopád:

- Fáze těsněji spojeny (překryty) – flexibilnější.
- Zavedeny prototypy jako ukázky (zahodit, nebo dál rozvíjet).

Nevýhody vodopádů: nelze paralelizovat, malá zpětná vazba, plánování prostředků je na počátku (nepřesné).

Model Iterativního cyklu s přírůstky:

- Rozkládá proces na iterace, každá předkládá prototyp.
- Iterace přidávají přírůstek (nové funkce).
- Krátké iterace vedou k lepší kontrole a plánování.
- Většinou několik vodopádů v iteracích.

Spirálový model:

- Iterace dělena na 4 kvadranty.
- Plánování, odhad rizik, inženýrství, hodnocení.
- V části inženýrství je vodopád, jinde je možnost zastavit práci, pokud je špatná/nevýhodná.

MDA (Model Driven Architecture) využívá specifikaci, kterou pomocí CASE nástrojů převede na implementaci. Ne vše lze takto provést, zatím v počátku, používá často UML.

Agilní programování je moderní přístup k rychlému vývoji, vývoj ve dvojicích, společný kód, upřednostňuje se implementace před dokumentací apod.

3 Modelování struktury v UML 2.0

Diagram tříd vizualizuje třídy, rozhraní a vztahy mezi nimi. Asociační třída je pro vztah N:N.

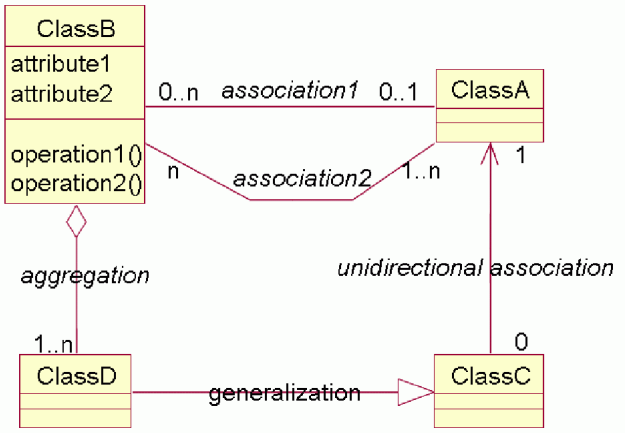

Diagram objektů ukazuje objekty a jejich vztahy v jistém časovém okamžiku (snapshot). V obrázku je i odpovídající diagram tříd.

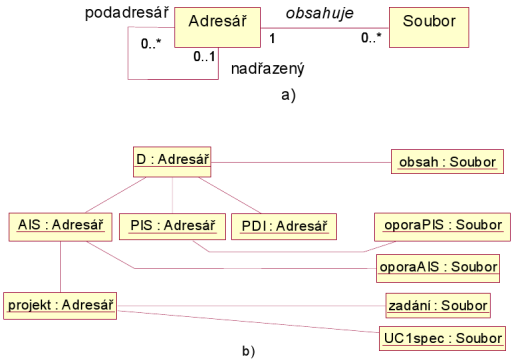

Diagram balíčků modeluje balíčky – logické seskupení prvků modelu, dobré ke strukturování.

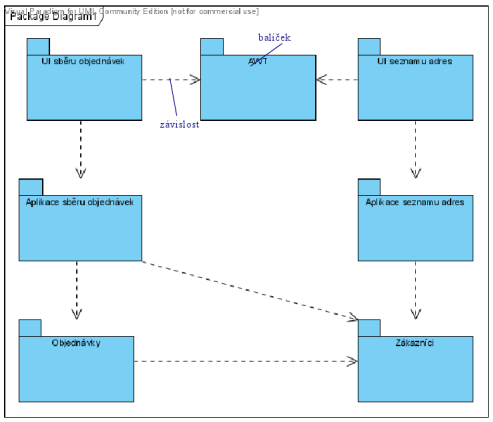

Diagram komponent ukazuje závislosti mezi SW komponentami a jejich implementací.

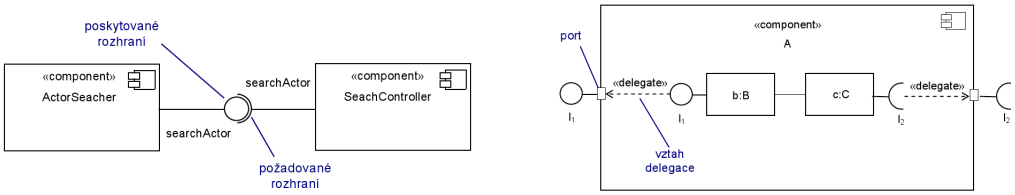

Diagram složené struktury ukazuje propojené prvky systému za běhu, které spolupracují k dosažení cíle. Zachycuje statickou strukturu beze zpráv.

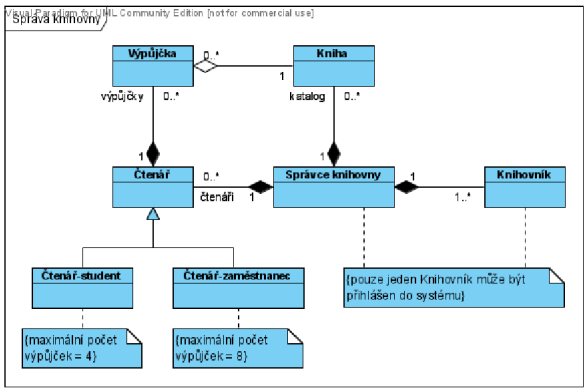

Diagram nasazení ukazuje nasazení komponent na fyzickou architekturu a prostředí (HW a SW).

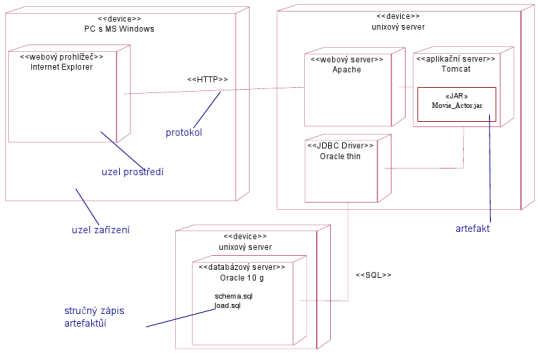

4 Modelování chování v UML 2.0

Diagram případů použití specifikuje funkčnost systému. `<<include>>` říká, že funkce je zahrnuta v jiné, `<<extend>>` říká, že může být použita v jiné. Součástí diagramu je také textová specifikace případů.

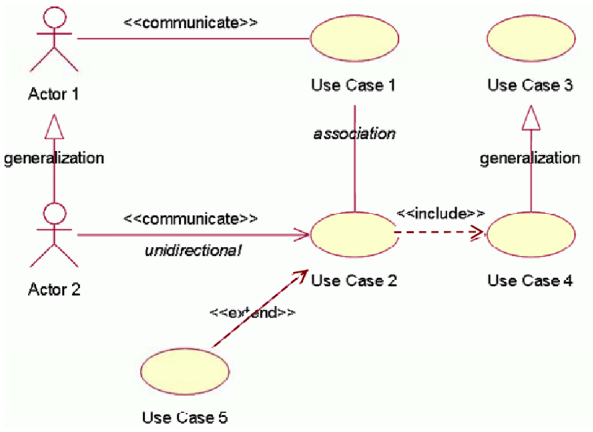

Diagramy interakce jsou obecný název pro další techniky návrhu chování, modeluje interakce tříd.

Diagram sekvence obsahuje účastníky, jejich čáru života (čas) a dobu, kdy jsou aktivní. Ukazuje předávání řízení zprávami (synchronní i asynchronní), alternativní tok pomocí bloku `alt`.

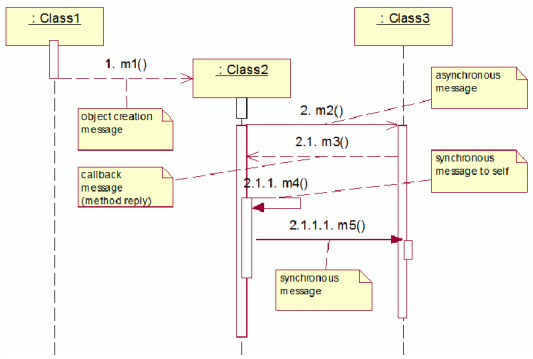

Diagram komunikace je podobný sekvenčnímu, ale bez druhé dimenze, ukazuje statické vazby, které se využijí při komunikaci.

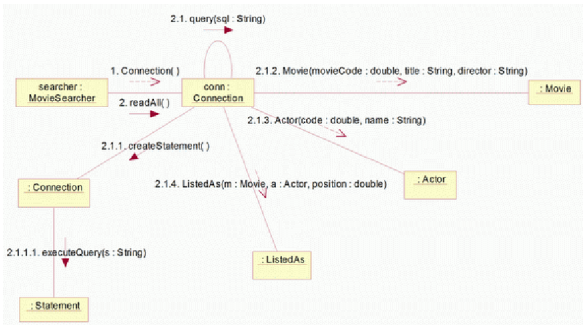

Přehledový diagram interakce speciální forma diagramu aktivity, interakce a jejich výskyt.

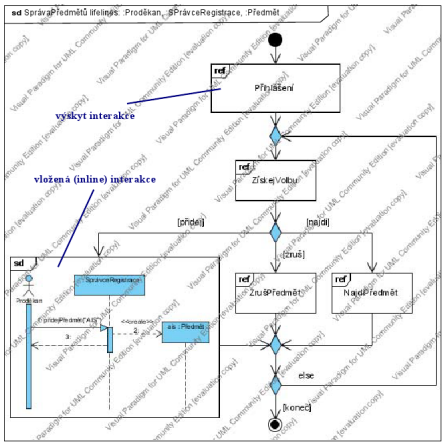

Diagram časování je v UMLv2, diagram změn v čase.

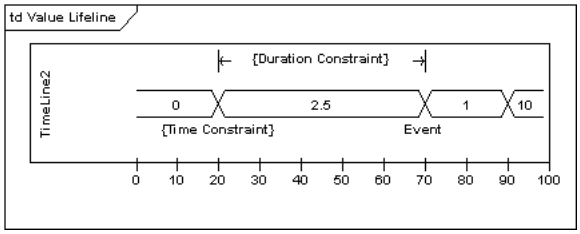

Diagram stavového automatu obsahuje stavy a přechody, které jsou spojeny s akcí/podmínkou.

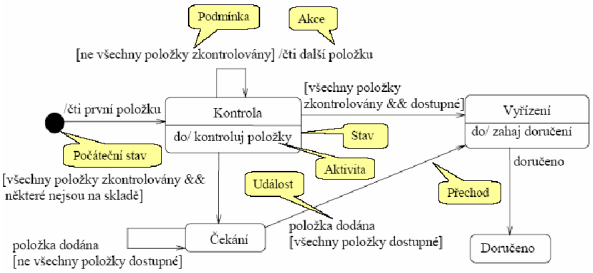

Diagram aktivity vychází z Petriho sítí, modeluje aktivitu, prostředky i pro paralelní aktivity. Může obsahovat oddíly (aktivita v Praze, Brně, ...), řídící uzly (podmínka, cyklus, fork, join).

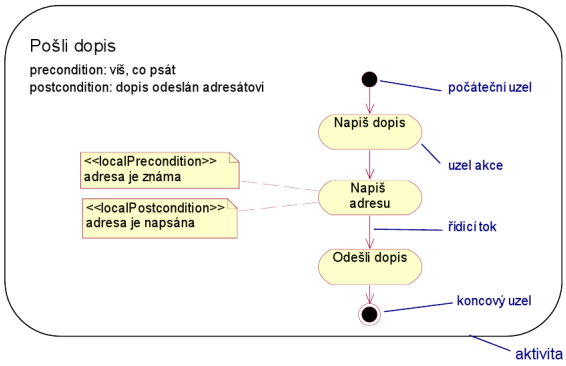

5 Úvod do plánování a sledování projektu, řízení projektu

Projekt je časově ohraničená aktivita k dosažení cíle.

Řízení projektu zahrnuje strategii a plánování, základem plánování je trojimperativ *kdy, co, za kolik*, tedy čas, kvalita a náklady.

WBS (Work Breakdown Structure) je členění práce na části a milníky.

Milník je kontrolní bod, významná událost o nulovém časovém trvání.

Fáze je ohraničená časová část projektu.

Etapa je skupina fází.

Zdroje zahrnují pracovníky, vybavení a materiál.

1. *Pracovní* – znovupoužitelné, mají dostupnost a vytížení (lidé, stroje)
2. *Materiálové* – spotřebovávají se

Plánování:

- Rozdělení činností ideálně po 14ti dnech.
- Cíl je pohyblivý, podmínky se neustále mění.
- Nejrizikovější jsou lidské zdroje.
- *Kritická cesta* je sekvence úkolů, které při pozdržení pozdrží celý projekt.
- *Kritický úkol* je úkol na kritické cestě, má vyšší prioritu.

- Mezi úkoly jsou závislosti a hierarchie.
- *Ganntův diagram* je hlavním prostředkem vizualizace plánování.

Plánování řízené úsilím přiděluje úkoly zdrojům a to tak, aby maximalizoval využití zdroje (jeho úsilí). Je-li využit málo, dostane další úkol, je-li využit moc, přidělí se další zdroj.

Plánování rozpočtu projektu se snaží odhadnout cenu projektu předem. Některé metody jsou přesnější, jiné levnější, čím blíže konci, tím také přesnější odhad.

- *Expertní odhad* – založen na zkušenostech, více expertů zlepšuje, tak kvalitní jako expert, pro větší projekty nepoužitelné, jinak poměrně kvalitní
- *Analogie* – podle jiného projektu, ale je třeba mít podrobná data (problém)
- *Řízeno plánem* – sumarizace cen za jednotlivé úkoly
- *Algoritmus* – specializované modely pro výpočty cen

FPA (Function Point Analysis) odhaduje rozpočet z funkčních bodů (vyjadřují práci za úseky v člověkohodinách) plus opravné faktory.

COCOMO (Constructive Cost Model) odhaduje rozpočet z počtu řádků kódu, přesnost se hodně liší na době použití ($0.25 \rightarrow 4$ krát), program Costar.

Ostatní algoritmy:

- *Pricing to win* – cena je taková, kolik je zákazník ochoten dát, zbytek ve službách.
- *Karnerova metoda* – počítá se z pohledu zákazníka pomocí UC diagramu.

Sledování průběhu projektu využívá prostředky plánování, ale pravidelně kontroluje jejich dosažení nebo rozdíl skutečnosti a plánu.

Řízení lidských zdrojů se stará o organizaci lidí, nábor nových pracovníků, rozvoj týmu a motivaci.

Motivace:

- *Motiv* – vnitřní impuls
- *Podnět* – vnější impuls
- *Motivace* – snaha ukojit potřebu, ovlivněna motivy a podněty
- *Stimulace* – snaha upravit sílu motivu
- *Maslowova motivační teorie* – hierarchie potřeb (od jídla po obdiv), nižší se musejí uspokojit aby byla touha po vyšších.
- *Dvoufaktorová teorie* – satisfaktory (vnější) a motivátory (vnitřní), ke spokojenosti stačí satisfaktory, ale k motivaci i motivátory.
- *Vroomova expektanční teorie* – člověk musí věřit, že práce přinese výsledek, který bude odměněn a o tu odměnu musí stát.
- *Teorie tří faktorů* – existenční, vztahové, růstové.

Komunikace je nejdůležitější v managerské oblasti, několik úrovní (informační, motivační, kontrolní, emotivní), komunikace meziúrovňová (šéf a zaměstananec), potřebná při řešení konfliktu.

Řízení rizik se snaží nalézt, analyzovat a reagovat na rizika. Snaha maximalizovat pozitivní výsledek situace a minimalizovat dopad negativního. Tvoří se protiriziková opatření a operativně se řídí.

Protiriziková opatření:

- *Předcházení* – eliminace příčin
- *Zmírňování* – snížení dopadu nebo pravděpodobnosti
- *Aktivní přijetí* – plán ošetření následků
- *Pasivní přijetí* – smíření se s následky

Řízení kvality musí být v každé fázi projektu a odděleně (vlastní plán a rozpočet). Snaha standardizovat.

CMM (Capability Maturity Model) má pět úrovní vyspělosti tvorby software, poslední úroveň odpovídá ISO 9001:2000.

Diagram příčin a následků (Ishikawův) studuje příčiny (boční čáry) problému (přímá hlavní čára), jde dále delit.

6 Úvod do metodiky Unified process

Unified Process je generický proces vývoje SW, adaptuje se pro dané účely a organizaci (pro firemní standardy, nástroje, šablony, databáze apod.).

Základní axiomy:

1. Je řízený požadavky a riziky.
2. Staví na robustní architektuře systému.
3. Je iterativní a inkrementální. Každá iterace zahrnuje všechny fáze běžného vývoje (plánování, analýza, konstrukce, integrace, testování).

Baseline je výsledek jedné iterace.

Fáze vývoje obsahuje jednu nebo několik iterací (a mezivýsledků – baseline). Má určeny cíle a zaměřuje se nebo zdůrazňuje některé činnosti.

1. *Zahájení* – stanovení proveditelnosti, vytvoření bussiness případu, zachycení požadavků, identifikace rizik
2. *Rozpracování* – spustitelná verze architektury, zpřesnění rizik a požadavků, definice kvality, plán konstrukce a prostředků
3. *Konstrukce* – doladění požadavků, implementace
4. *Zavedení* – opravy chyb, příprava pracoviště k nasazení, přizpůsobení SW a pracoviště, manuály, konzultace

Rational Unified Process je komerční implementací obecného Unified Process. Rational Software byl koupen IBM. Využívá CASE.

7 Podstata a metody určení požadavků

Určení požadavků je hlavně manažerská činnost pro získání specifikace požadavků na produkt od zákazníka. Je potřeba hluboké pochopení požadavků, jinak nastanou nákladné změny v budoucnu.

Funkční požadavky – co má systém dělat: vstupy, výstupy, nabízené funkce, ...

Nefunkční požadavky – jak to má systém dělat: použitelnost, znovupoužitelnost, spolehlivost, efektivita, bezpečnost, podporovatelnost, ...

Získávání požadavků je proces komunikace mezi analytikem a zákazníkem, výsledkem je obchodní model použití (upravený use-case) a diagram tříd.

Tradiční metody jsou jednodušší, levnější, efektivní pro menší projekty

- *Rozhovor se zákazníkem* → požadavky na použití
- *Rozhovor s odborníkem v oblasti* → znalost problematiky
- *Dotazníky* – více času, méně ostychu, ale klient se nemůže zeptat
- *Pozorování* – sledování procesu, aktivní zapojení nebo s doprovodem
- *Studium dokumentů organizace*

Moderní metody jsou složitější, dražší, vhodné pro velké a rizikové projekty

- *Prototypování* – nejpoužívanější, zákazník dostane celý systém, ale bez plné funkčnosti
- *Brainstorming* – konference s moderátorem, více nápadů, odstraňuje rozpory
- *Společný vývoj aplikací (JAD)* – moderátor, písař, zákazníci a vývojáři
- *Rychlý vývoj aplikací (RAD)* – upřednostňuje rychlost před kvalitou

Vyjednávání a validace požadavků jsou potřeba kvůli nejasnosti nebo nereálnosti požadavků (mohou se překrývat, být v rozporu). Také je potřeba eliminovat nepotřebné požadavky nebo požadavky mimo oblast. Využívá se matice požadavků, sestavuje se žebříček priority požadavků.

Správa požadavků se stará o identifikaci, klasifikaci, organizaci a dokumentaci požadavků. Každý požadavek má jednoznačné ID, vhodné při použití CASE. Požadavky tvoří hierarchii a je potřeba je verzovat.

Obchodní model požadavků (BOM) je modelování procesů ve firmě, pro kterou se tvoří produkt. Modeluje pro zákazníka, zjednodušuje, zavádí obchodní slovníček.

Donénový model požadavků (DOM) modeluje oblast (doménu) bussiness procesu, kterého se projekt týká přímo. Používá konkrétnější diagramy než BOM a rozšiřuje slovníček.

Obchodní slovníček ustanovuje pojmy pro obě strany, důležitý pro jednoznačnost na obou stranách. Může být postaven na jiném slovníčku, ale je nutná revize. Při budování se pojmy přidávají v každé fázi projektu.

Model rozsahu systému je DFD řádu 0, tedy pouze systém a jeho okolí (není součástí UML).

Obchodní model použití je use-case diagram, ale na vysoké úrovni abstrakce.

Obchodní diagram tříd je opět více abstraktní model diagramu tříd, třídy zde jsou spíše vyšší entity, jejichž atributy nejsou plně důležité.

Dokument požadavků je hlavní a zásadní výstup procesu určení požadavků. Obsahuje soupis všech funkčních a nefunkčních požadavků, specifikuje cíle projektu, rozsah apod. Většinou se tvoří na základě standardizované šablony (IEEE aj.).

8 Závislosti vrstev, balíčků a tříd

SW architektura je způsob uspořádání SW komponent tak, aby splňovalo různé požadavky (funkční a nefunkční).

Vrstvy SW architektury napomáhají lepší pochopitelnosti systému, přehlednosti a udržovatelnosti. Dovolují přímou komunikaci pouze v rámci vrstvy, vynucují viditelné závislosti.

Závislost entity A na entitě B znamená, že změna v B může vynutit změny v A. Ve správné architektuře by neměly být závislosti mezi nesousedícími vrstvami a cyklické závislosti.

Balíček (dle UML) je seskupení elementů modelu pod jedním jménem. Může obsahovat jiné balíčky, členové pod něj spadají (odebráním balíčku se odeberou i členové). Může importovat ostatní entity.

Odstranění cyklické zavíslosti mezi balíčky A a B se provádí přidáním speciálního balíčku A2, který obsahuje prvky A takové, že je na nich B závislé. Na novém balíčku A2 je pak závislé A i B. Odstranil se tak jeden směr závislosti, druhý zůstává nezměněn.

Závislost vrstev by měla být směrem od vyšší k nižší. Nižší vrstvy by měly být *stabilní* (neměnit se příliš v čase).

Závislost tříd je hlubšího rázu, třída většinou závisí na třídě v jiném balíčku nebo vrstvě a tím zesložiťuje závislosti balíčků a vrstev.

Závislost metod vzniká voláním v kódu.

Odstranění cyklických závislostí tříd pracuje na principu vytvoření nového rozhraní, na které se závislost předá (tzv. Presenter). Je také možné vytvořit rozhraní pro snížení počtu závislostí.

9 Vrstvy a architektonické rámce (MVC, PCMEF)

MVC (Model-View-Controller) je model architektury, která rozděluje systém na tři části (M V a C).

- *Model* reprezentuje data
- *View* reprezentuje způsob zobrazení dat
- *Controller* reprezentuje komunikaci v systému

PCMEF (Presentation, Control, Mediator, Entity, Foundation) je model architektury, tvoří hierarchickou strukturu a vývojář všechny komponenty musí přiřadit některé z nich.

- *Presentation* – UI, interakce s uživatelem
- *Control* – zpracování žádostí, vnitřní komunikace
- *Mediator* – prostředník mezi DB a pamětí (programem)
- *Entity* – správa objektů v paměti
- *Foundation* – základní komunikace s DB (dotazy apod.)

Principy PCMEF:

1. Princip závislosti směrem dolů
2. Princip sdělování směrem nahoru
3. Princip komunikace sousedů
4. Princip seznamovacího balíku
5. Princip explicitních asociací
6. Princip eliminace cyklů
7. PRincip pojmenování tříd (P,C,M,E,F)

10 Servisně-orientovaná architektura

SoA (Service-oriented Architecture) je jistým stylem vytváření informačních systémů, kteý reflektuje bussiness proces. Model je založen na komunikaci mezi poskytovatelem služeb a spotřebitelem služeb, bývá rozšířeno o registr služeb (podle něj si spotřebitel služby vyhledá).

Struktura SoA je mnohovrstevnatá:

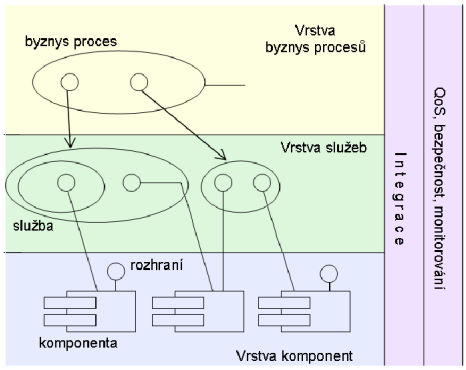

Spolupráce mezi službami – služby nekomunikují pouze se spotřebitelem, ale i mezi sebou:

- *Kooperace* – služba využívá prostředky jiné služby
- *Agregace* – služba tvořená pouze jinými službami (spojení), sjednocení výsledků
- *Choreografie* – spolupráce služeb napříč organizacemi

Vlastnosti SoA: volné propojení, nezávislost služeb, abstrakce, znovupoužitelnost, bezestavovost, nezávislost na platformě

SoA vs. Klient-Server – nesouvisejí, SoA je plně distribuovaná, spotřebitel je také služba (druhé strany), K-S jsou jednostranné a propojené dvě entity.

SOAD – Servisně orientovaná analýza a návrh je moderním postupem návrhu systému, kombinuje OO, rámce pro podnikovou architekturu a bussiness process modelling.

Webové služby jsou reálnou implementací SoA, založeny na XML, SOAP, UDDI a WSDL.

WSDL (Web Services Description Language) – W3C standard pro popis webových služeb

SOAP (Simple Object Access Protocol) – W3C standard pro komunikaci mezi službami a mezi poskytovatelem a spotřebitelem

UDDI (Universal Description, Discovery and Integration) – adresářová služba, bez standardu, už nemá veřejně přístupné rejstříky

11 Úvod do rámců pro webové aplikace

Rámce pro webové aplikace jsou prostředky (knihovny a nástroje) pro vývoj webových aplikací a služeb.

Microsoft .NET Framework SDK – integrace do VS, *Compact framework* pro mobilní aplikace, podpora Office, služby implementovány pomocí ASP.NET

Sun Java EE využívá HTTP servlety (na straně serveru převezmou požadavky v HTTP) a data předává objektům implementujícím službu. Podpora XMP, SOAP, RPC.

JAX-WS (Java API for XML Web Services) poskytuje prostředky pro realizaci XML služeb (přenos XML zpráv SOAP pomocí HTTP). Služby poskytovatele jsou zapsány jako Java třídy, WSDL popis se generuje z rozhraní.

12 Návrh tříd a interakcí, GRASP

Návrh tříd je proces, který zajišťuje, že třídy poskytují chování žádané v use-case diagramu a odpovídají návrhovým rámcům. Zahrnuje také návrh rozhraní a je neoddělitelný od návrhu interakcí.

Návrh interakcí rozšiřuje návrh tříd o detaily jako jsou operace a metody, přidává sekvenční a komunikační diagramy.

Instanciace tříd se zabývá otázkou, kdo volá konstruktor. Některé jsou vytvořeny při spuštění, nekteré mají známého původce při překladu, ale někdy je tato vazba dynamická. Existují pak instanciační diagramy.

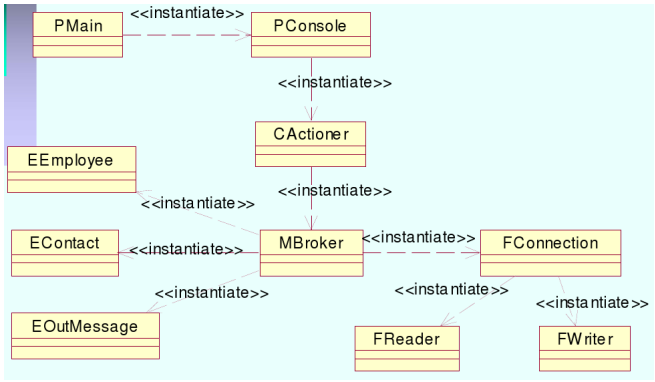

Interakce jsou realizovány jako sekvence zpráv (synchronních i asynchronních) mezi životními čarami (lifelines).

GRASP (General Responsibility Assignment Software Patterns) je princip přiřazení zodpovědnosti třídám a objektům podle vzorů:

- *Information Expert* – centrální prvek, který má důležité informace a proto i zodpovědnost
- *Creator* – třída, která zakládá objekty jiné třídy; důvod: obsahuje/agreguje/často používá danou třídu

- *Controller* – prvek, který řídí systémové události (není v UI)
- *Low Coupling* – přidělovat zodpovědnost tak, aby bylo co nejméně závislostí
- *High Cohesion* – udržovat kohezi (soustředění závislostí na jednom místě)
- *Polymorphism* – je-li chování závislé na typu, zodpovědnost dát polymorfním operacím
- *Pure Fabrication* – speciální třída, která se použije pro dodržení výše uvedených pravidel (pokud nejde aplikovat na existující třídy)
- *Indirection* – třída, která dělá prostředníka a zamezuje přímému propojení
- *Protected Variations* – zabránení šíření změn, např. pomocí rozhraní

13 Návrhové vzory

Návrhové vzory jsou osvědčená řešení typických OO problémů. Jsou popsány a katalogizovány pro snadné použití.

Adapter (také Wrapper) obaluje rozhraní třídy tak, aby ji bylo možné použít s jiným rozhraním.

Abstraktní továrna je centrální objekt pro vytváření nových objektů.

Singleton – třída může mít jedinou instanci. Pak je možné mít pevný bod přístupu k objektu.

Pozorovatel (také Publish-Subscribe) objekty se mohou registrovat jako pozorovatelé změny stavu daného objektu.

Fasáda poskytuje jediné rozhraní pro celý subsystém (několik tříd s rozhraními).

Řetěz zodpovědnosti zahrnuje příkazové objekty a zpracovávací objekty, zapojené za sebou (analogie zřetězených procesorů).

14 Refaktorizace

Refaktorizace je změna zdrojových kódů tak, že se nezmění chování systému, ale pouze jeho vnitřní struktura.

Přínosy: Vyčištění kódu od dočasných nebo starých konstrukcí. Zlepšení designu nebo postupu, optimalizace. Přejmenování pro vhodnější pochopení.

Hlavní oblasti

- Duplicitní kód
- Dlouhé metody
- Velké třídy
- Příliš mnoho parametrů
- Odstranění závislostí pro změny (shotgun surgery)
- Data, která jsou používána na mnoha místech a měla by být objektem
- Feature envy – čtení dat z mnoha jiných objektů k vlastnímu výpočtu

Metody refaktoringu:

- *Extract class* rozděluje velkou třídu na několik menších, původní třída je pak volá.
- *Extract interface* tvoří více rozhraní pro jednu třídu namísto jednoho velkého.
- *Subsume method* eliminuje metodu jejím začleněním do jiné, vhodné pro duplicitní výskyty kódu.

15 Zajištění bezpečnosti dat

Nepovinná autorizace (DAC) spočívá v přidělení privilegií uživatelům, ti tak získají přístup k daným prostředkům.

Autorizace pomocí rolí (RBAC) je DAC, kde se privilegia přidělují rolím a ty pak uživatelům, jde pouze o vrstvu, která usnadňuje správu a zvyšuje přehlednost.

Povinná autorizace (MAC) přiděluje uživatelům přístupovou úroveň a objektům bezpečnostní třídy. Systém pak obsahuje pravidla přístupu pro dvojice třída-úroveň.

Deklarativní nepovinná autorizace přiděluje privilegia pro jistou akci na daném objektu (SELECT na tabulce X). Lze použít i role, důležitá je možnost revokace privilegií.

Programová nepovinná autorizace je pokročilé nastavení privilegií, lze je omezit na pohled, synonyma, skrýt logickou strukturu DB (vytvoří se pohled a pouze ten se zpřístupní; zpřístupní se jen synonymuma tím se skryje struktura). Je možné použít databázové procedury, na ně stačí privilegium EXECUTE, není třeba přístup k datům.